

PISA 2012 Değerlendirmesi: Türkiye için Veriye Dayalı Eğitim Reformu Önerileri

Doç. Dr. Selçuk R. Şirin
New York University
@selcukRsin

Yrd. Doç. Dr. Sinem Vatanartıran
Bahçeşehir Üniversitesi

RAPOR İÇERİĞİ

I. GİRİŞ

II. KÜRESEL REKABET BECERİLERİ:
GENÇLERİMİZ DÜNYANIN NERESİNDE?

III. PISA'DA BAŞARILI EĞİTİM SİSTEMLERİNİN ORTAK
ÖZELLİKLERİ

IV. EĞİTİM POLİTİKA ARACI OLARAK PISA:
DÜNYADAN ÖRNEKLER

V. TÜRKİYE İÇİN VERİYE DAYALI REFORM ÖNERİLERİ

BÖLÜM I

GİRİŞ

Tarihsel fırsat!

- **Demografik Veri:** Türkiye nüfusunun yarısı 30 yaşın altında.
- **Ekonomik Veri:** Orta gelir tuzağı.
- **Tarihsel Veri:** Kişi başına düşen milli gelirden bir sıçrama yapmak için eğitim çağındaki yurttaşlarımıza dünya ekonomileriyle rekabet edebilecek becerileri kazandırmaktan başka çaremiz yoktur.

Yatırımların karşılığını alabiliyor muyuz?

- Geçtiğimiz 10 yılda hem gayri safi milli hasıla hem de bütçeden eğitime ayrılan pay ciddi boyutlarda artmıştır.
- Bu yatırımın karşılığını alabiliyor muyuz?

Niçin PISA?

- İşgücünün hızla küreselleştiği bir dünyada ulusal veriler giderek geçerliğini yitirmektedir.
- Rekabetin küresel olduğu bu yüzyılda performans standartları da küresel olmak zorundadır.
- PISA (*The Programme for International Student Assessment: Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı*) OECD tarafından bu ihtiyacı karşılamak için geliştirmiştir.

PISA: Eğitimde Uluslararası Referans

- 2000 yılından başlayarak her 3 yılda bir 15 yaş gençlerin becerilerini ölçer.
- Dünya ekonomisinin %90' ını temsil eder.
- Türkiye 2003'ten itibaren katılmaktadır.
- PISA 2012'ye 34'ü OECD ülkesi, toplam 65 ülke ve ekonomi katılmıştır.
- PISA ekonomik hayata katılım için gerekli fen, matematik ve okuma becerilerini farklı boyutlarıyla ölçer.
- PISA ile PIACC (Uluslararası Yetişkin Becerilerini Değerlendirme Programı / International Assessment of Adult Competencies (PIAAC) ile yüksek oranda örtüşmektedir.

PISA Yöntem

- PISA'da ölçülen beceriler fen, matematik ve okuma alanlarında; temel, orta ve ileri seviyelerde değerlendirilmektedir.
- PISA soruları üç ayrı yöntemle sorulmaktadır.
 - Çoktan seçmeli sorular
 - Kısa açık uçlu sorular
 - Uzun açık uçlu sorular

BÖLÜM II

KÜRESEL REKABET BECERİLERİ: GENÇLERİMİZ DÜNYANIN NERESİNDE?

PISA 2012 Türkiye Sonuçları

- Türkiye PISA 2012'ye, 15 yaş grubunda yer alan yaklaşık 1 milyon öğrenciyi temsilen, 170 okuldan 4848 öğrenci ile katılmıştır.
- 2012 PISA sonuçlarında Türkiye'nin her 3 beceri alanında ortalama puanı, OECD ortalaması altında yer almaktadır.
- Türkiye, PISA'ya katılan 65 ülke/ekonomi içinde
 - Matematik alanında 448 puanla 44.,
 - Fen alanında 463 puanla 43. ve
 - Okuma Becerileri alanında 475 puanla 41. sırada yer almaktadır.

PISA 2003-2012 TÜRKİYE EĞİTİM SİSTEMİNİN BAŞARI TRENDLERİ

Tablo 7**Yıllara Göre Matematik Ortalama Puanları**

	2003	2006	2009	2012
En Başarılı Ülke	Hong Kong	Tayvan	Singapur	Şangay-Çin
Puanı	550	549	562	613
Türkiye Puanı	423	424	445	448
OECD Ortalaması	500	498	496	494

Tablo 9**Yıllara Göre Fen Ortalama Puanları**

	2003	2006	2009	2012
En Başarılı Ülke	Finlandiya	Finlandiya	Şangay-Çin	Şangay-Çin
Puanı	543	563	575	580
Türkiye Puanı	434	424	454	463
OECD Ortalaması	500	498	501	501

Tablo 11**PISA 2003-2012 Okuma Becerileri Başarı Puanları**

	2003	2006	2009	2012
En Başarılı Ülke	Finlandiya	Kore	Şangay-Çin	Şangay-Çin
Puanı	543	556	556	570
Türkiye	441	447	464	475
OECD	494	492	493	496

Matematik Alanı 2003-2012 Trendi

Tablo 4

PISA 2003-2012 Matematik Alanı Başarı Sıralamaları

2003		2006		2009		2012	
Sıra	Ülke	Sıra	Ülke	Sıra	Ülke	Sıra	Ülke
1	Finlandiya	1	Tayvan-Çin	1	Şanghay-Çin	1	Şanghay-Çin
2	Kore	2	Finlandiya	2	Singapur	2	Singapur
3	Kanada	3	Hong Kong-Çin	3	Hong Kong-Çin	3	Hong Kong-Çin
31	İtalya	39	Yunanistan	39	Yunanistan	39	Macaristan
32	Yunanistan	40	İsrail	40	Hırvatistan	40	Hırvatistan
33	Sırbistan	41	Sırbistan	41	Dubai (BAE)	41	İsrail
34	Uruguay	42	Uruguay	42	İsrail	42	Yunanistan
35	TÜRKİYE	43	TÜRKİYE	43	TÜRKİYE	43	TÜRKİYE
36	Tayland	44	Tayland	44	Sırbistan	44	Romanya
		45	Romanya	45	Azerbaycan	45	Kıbrıs Rum
		46	Bulgaristan	46	Bulgaristan	46	Bulgaristan
		47	Şili	47	Romanya	47	BAE
Son	. Brezilya		Tunus		Peru		Katar
3	. Tunus		Katar		Panama		Endonezya
Ülke	. Endonezya		Kırgızistan		Kırgızistan		Peru
Katılan ülke sayısı: 41		Katılan ülke sayısı: 57		Katılan ülke sayısı: 65		Katılan ülke sayısı: 65	

Okuma Becerisi 2003-2012 Trendi

Tablo 5

PISA 2003-2012 Okuma Becerisi Alanı Başarı Sıralamaları

2003		2006		2009		2012	
Sıra	Ülke	Sıra	Ülke	Sıra	Ülke	Sıra	Ülke
1	Finlandiya	1	Kore	1	Şanghay-Çin	1	Şanghay-Çin
2	Kore	2	Finlandiya	2	Kore	2	Hong Kong-Çin
3	Kanada	3	Hong Kong-Çin	3	Finlandiya	3	Singapur
31	Yunanistan	33	İtalya	37	İsrail	37	İzlanda
32	Slovakya	34	Slovakya	38	Lüksemburg	38	Slovenya
33	Uruguay	35	İspanya	39	Avusturya	39	Litvanya
34	Rusya	36	Yunanistan	40	Litvanya	40	Yunanistan
35	TÜRKİYE	37	TÜRKİYE	41	TÜRKİYE	41	TÜRKİYE
36	Tayland	38	Şili	42	Dubai (BAE)	42	Rusya Fed.
37	Meksika	39	Rusya Fed.	43	Rusya Fed.	43	Slovakya
		40	İsrail	44	Şili	44	Kıbrıs Rum
		41	Tayland	45	Sırbistan	45	Sırbistan
	Sırbistan Karadağ		Azerbaycan		Peru		Kazakistan
Son 3	Tunus		Katar		Azerbaycan		Katar
Ülke	Endonezya		Kırgızistan		Kırgızistan		Peru
Katılan ülke sayısı: 41		Katılan ülke sayısı: 57		Katılan ülke sayısı: 65		Katılan ülke sayısı: 65	

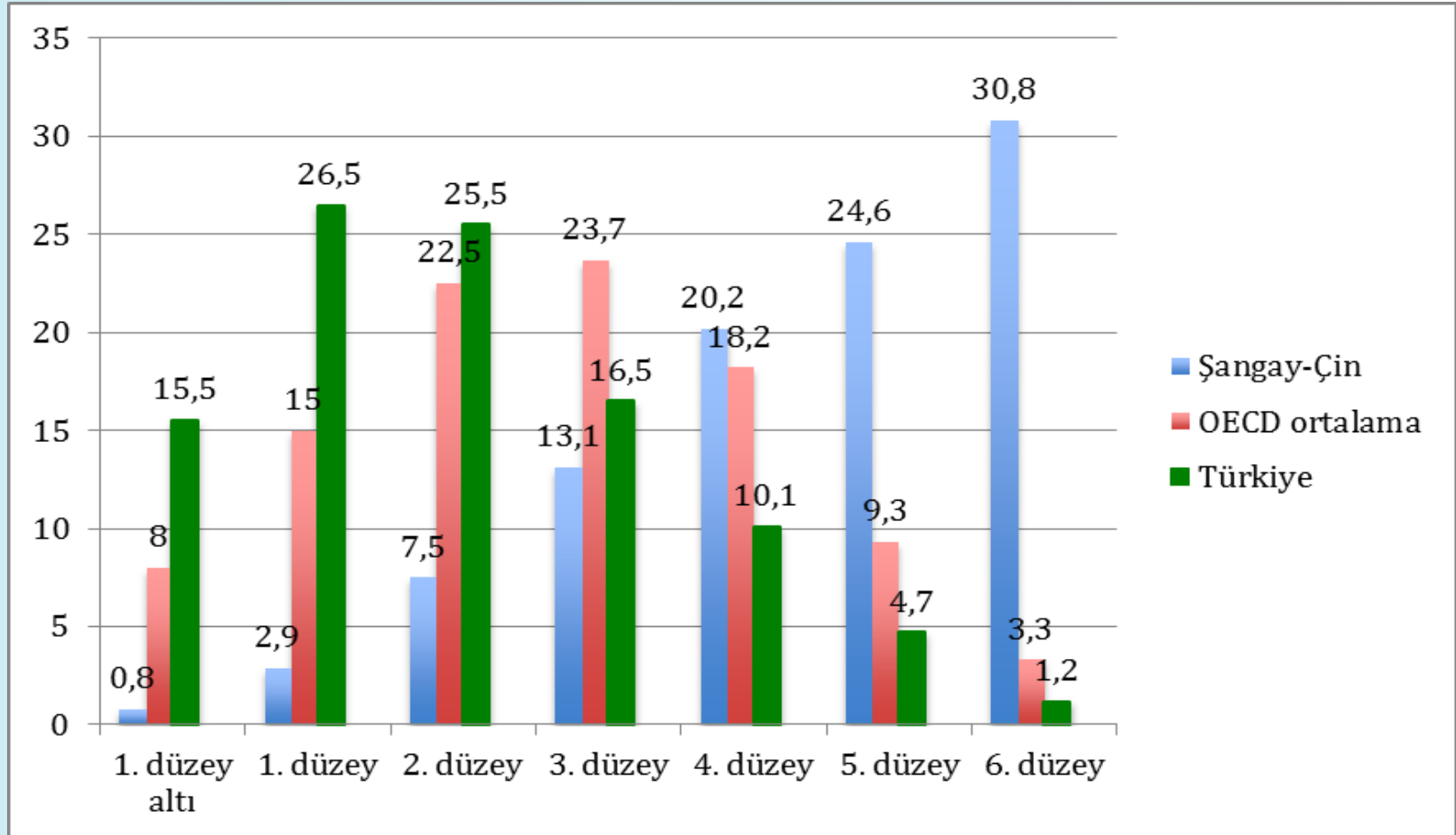
Fen Alanı 2003-2012 Başarı Trendi

Tablo 6
PISA 2003-2012 Fen Alanı Başarı Sıralamaları

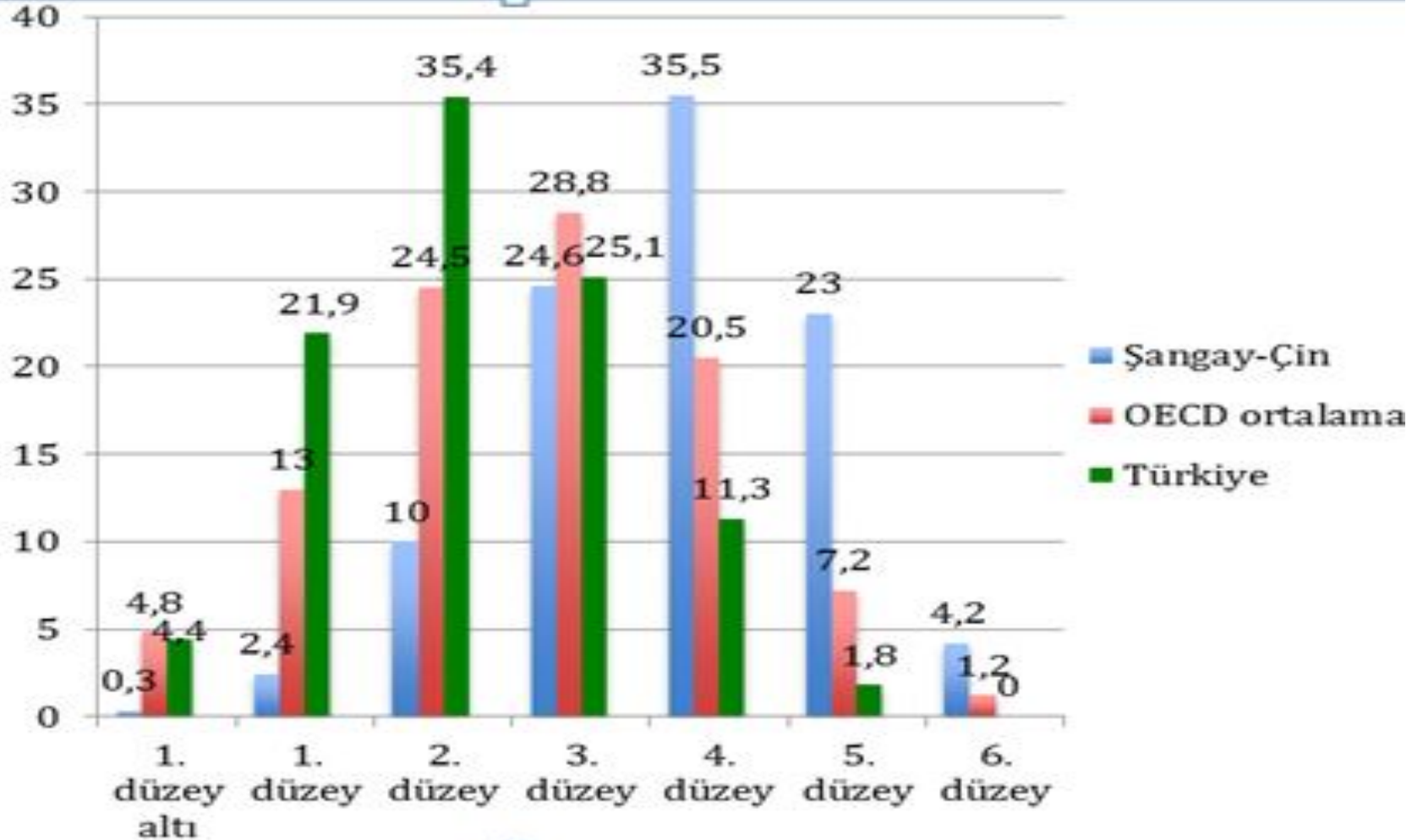
2003		2006		2009		2012	
Sıra	Ülke	Sıra	Ülke	Sıra	Ülke	Sıra	Ülke
1	Finlandiya	1	Finlandiya	1	Şanghay-Çin	1	Şanghay-Çin
2	Kore	2	Hong Kong-Çin	2	Finlandiya	2	Hong Kong-Çin
3	Kanada	3	Kanada	3	Hong Kong-Çin	3	Singapur
31	Slovak Cum.	40	Şili	39	Rusya Fed.	39	İzlanda
32	Rusya Fed.	41	Sırbistan	40	Yunanistan	40	Slovak Cum.
33	TÜRKİYE	42	Bulgaristan	41	Dubai (BAE)	41	İsrail
34	Uruguay	43	Uruguay	42	İsrail	42	Yunanistan
35	Tayland	44	TÜRKİYE	43	TÜRKİYE	43	TÜRKİYE
		45	Ürdün	44	Şili	44	BAE
		46	Tayland	45	Sırbistan	45	Bulgaristan
		47	Romanya	46	Bulgaristan	46	Şili
		48	Karadağ	47	Romanya	47	Sırbistan
Son	Meksika		Azerbaycan		Azerbaycan		Katar
3	Endonezya		Katar		Peru		Endonezya
Ülke	Tunus		Kırgızistan		Kırgızistan		Peru
Katılan ülke sayısı: 41		Katılan ülke sayısı: 57		Katılan ülke sayısı: 65		Katılan ülke sayısı: 65	

2012 PISA BECERİ DÜZEYLERİ

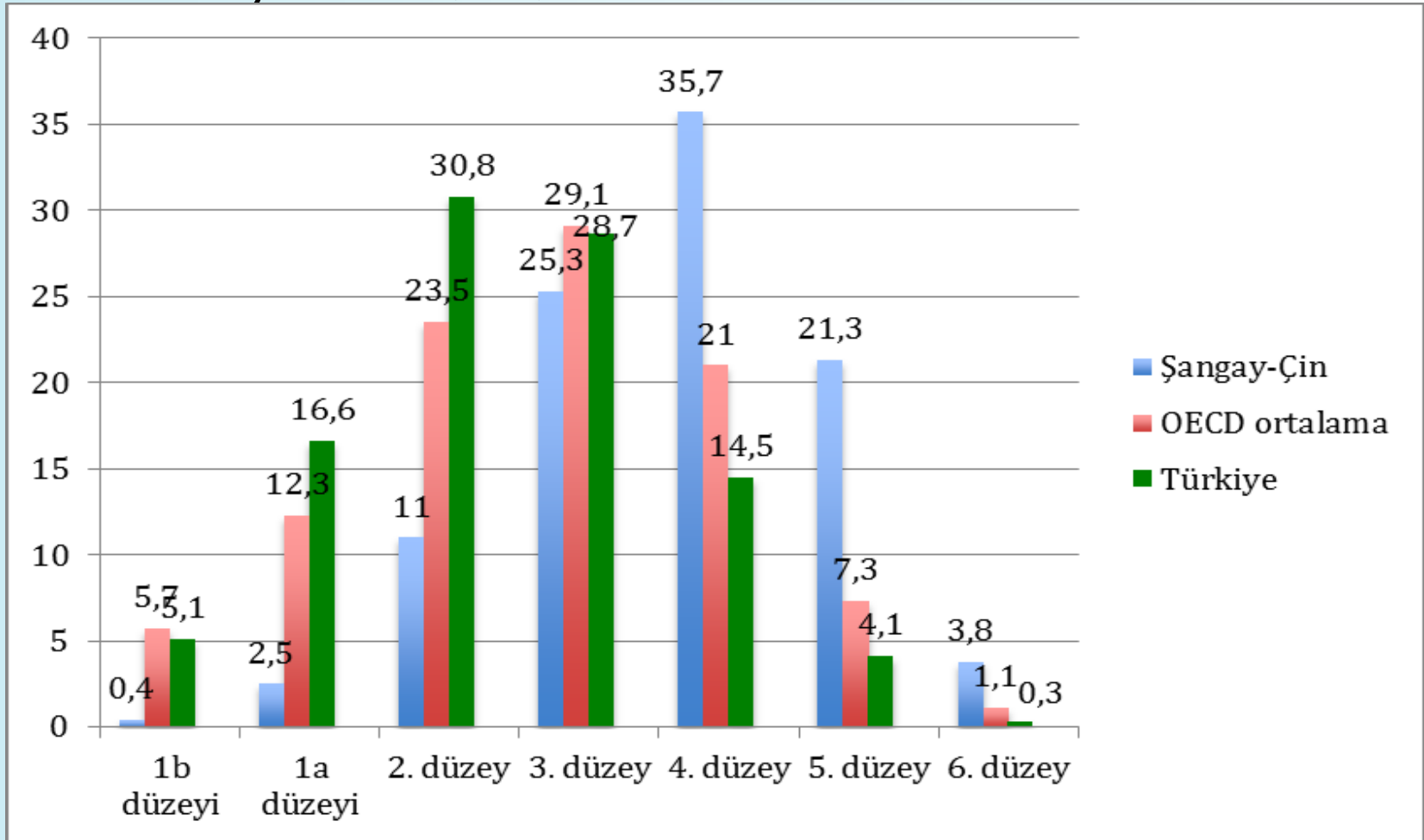
PISA 2012 Matematik Beceri Düzeyleri (%)

PISA 2012 Fen Beceri Düzeyleri (%)

PISA 2012 Okuma Becerisi Düzeyleri (%)

PISA'da 10 Yılın Özeti

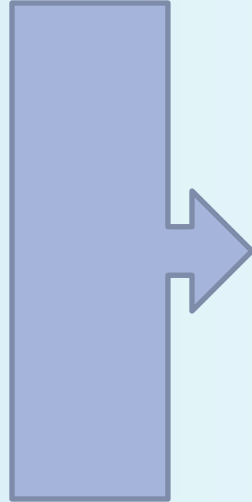
- Yıllık bazda başarı puanımızı yükseltmiş olsak da bu artış, sıralamamızı etkilememiştir.
- Regression to the mean:
 - PISA'da çok düşük puan alan ülkelerin (Brezilya, Türkiye, Meksika) puanları genelde yükselmekte.
 - PISA'da çok yüksek puan alan ülkelerin (Finlandiya, Yeni Zelanda ve İsveç) puanları genelde düşmektedir.
- **PISA'da başarı ile yıllık puan artışları ters orantılıdır.**
 - Artışlar ancak rekabet ettiğimiz ülkeler nezdinde göreceli olarak bizi daha avantajlı bir duruma getirebildiği ölçüde anlamlıdır.
 - Son 10 yıllık verilere baktığımızda bu durumun henüz gerçekleşmemiş olduğunu görüyoruz.

BÖLÜM III

PISA'DA BAŞARILI EĞİTİM SİSTEMLERİNİN ORTAK ÖZELLİKLERİ

NASIL BAŞARDILAR?

- Singapur
- Güney Kore
- Hong Kong
- Şangay
- Polonya

- Politik tutarlılık ve liderlik
- Eğitim politikaları ve uygulamalarının uyum içinde olması
- İddialı, tutarlı hedeflerin konulması

ORTAK REFORMLAR

- **Örgütsel Yapılanma**

- Okullara/bölgelere daha fazla özerklik ve ademi merkeziyetçilik
- yerel eğitim bölgelerine ders ve sınav içeriği belirleme yetkilerinin verilmesi

- **Öğretmen ve Yöneticiler**

- Seçimi ve eğitimi
- Sürekli eğitim ve performansa göre kariyer basamakları
- Maaşlarının iyileştirilmesi

ORTAK REFORMLAR - devam

- **Okul Öncesi Eğitim**

- 3, 4 ve 5 yaş okul öncesi eğitim alan öğrencilerin oranının artırılması

- **Yeni Müfredatlar ve Sınavlar**

- öğrencinin yaratıcı düşünme ve analitik becerilerinin geliştirilmesine ağırlık verilmesi
- merkezi sınavların (ilkokul bitirme, üniversiteye giriş gibi) içeriklerinin bu becerilerin ölçülmesine olanak verecek şekilde değiştirilmesi
- öğrenciler için daha fazla seçim hakkının olduğu öğretim programlarının yaratılması (özellikle sanat, beden eğitimi gibi derslere verilen önem)

Finlandiya: Başarı Devam Ediyor mu?

- 2000, 2003 ve 2006 yıllarında açık ara birinci sırada yer alan Finlandiya, PISA 2012’de, 2003 sonuçlarına göre, yaklaşık 25 puanlık bir gerileme yaşadı.
- PISA sonuçlarında Finlandiya’nın başarısız olarak algılanması özellikle Asya mucizesi olarak gösterilen bazı ülkelerin, Finlandiya’dan öğrendikleri doğrultusunda müfredatlarında ve sistemlerinde yaptıkları değişimler sonucu Finlandiya’nın önüne geçmesi şeklinde açıklayanlar da vardır.

BÖLÜM IV

EĞİTİM POLİTİKA ARACI OLARAK PISA: DÜNYADAN ÖRNEKLER

Bir Reform Aracı Olarak PISA

- PISA'nın temel amaçlarından biri, katılımcı ülkelerin kendi sistemlerini değerlendirmelerine fırsat vermek ve bu yolla reformlara kaynaklık etmektir.
- Gerek OECD gerekse de bağımsız araştırmacılar PISA'nın katılımcı ülkelerin eğitim politikalarına olan etkisini, pek çok değerlendirmede verilerle ortaya koymuştur.
- Bu çalışmalardan en kapsamlıları doğrudan OECD tarafından 2009 ve 2012 yıllarında yayınlanmıştır.
- En son yayınlanan OECD reform etki analizinde **Türkiye eğitim politikaları PISA'dan 'çok az' etkilenen 6 ülke arasında yer almaktadır.**

Dünyadan Veriye Dayalı Reform Örnekleri

- **Meksika:** Sivil Toplum-Hükümet İşbirliğinde Reform
- **ABD:** Düşkırıklığı ve Ulusal Reform Arayışları
 - America COMPETES
 - No Child Left Behind
 - Race to the Top
- **Almanya:** PISA Şok! ve Erken Yönlendirme Uygulamasında Reform

BÖLÜM V

**TÜRKİYE İÇİN
VERİYE DAYALI REFORM
ÖNERİLERİ**

Niçin Veriye Dayalı Reform?

- Eğitim sistemimizin en temel ihtiyacı, reform yapma yöntemini gözden geçirmektir.
- Sistemde yapılacak en temel reform ise veriye dayalı reform pratiklerini hayata geçirmektir.
 - *sorun tespitinden çözüm arayışına, pilot uygulamadan uzun vadeli trend analizine kadar her aşamada kararları verilerle vermek;*
- Veriye dayanmadan ve ölçme-değerlendirme prensiplerinden uzak kalarak yapılan reformlar da zaman zaman başarılı olabilir ancak bu gereksiz bir risktir.

PISA Verilerine Dayalı Reform Önerileri

VERİ 1: Okul öncesi eğitime katılım: OECD’de en son sıralardayız. Okul öncesi eğitim alan gençler diğerlerinden 60 puan daha yüksek puan alıyor.

•**Politika Önerisi:** Türkiye'nin eğitim reformu öncelikleri içerisinde en kalıcı sonucu verecek girişim, kaliteli okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılmasıdır.

VERİ 2: Türkiye PISA'ya katılan ülkeler içinde okul yönetimine en az özerklik veren ülkedir. Japonya, Güney Kore, Şangay ve Hong Kong ise bu listede başlarda yer almaktadır.

•**Politika önerisi:** Ulusal ve yerel bazda okul yöneticilerini güçlendirecek reformlara imza atmalıyız. Ulusal ölçekte tüm okul yöneticilerine yerel ölçekte ise özellikle dezavantajlı öğrencilerimizin yoğun olduğu okullara ek yetki ve sorumluluklar vererek yaratıcı yeni modelleri yarışmasına olanak sağlamalıyız.

VERİ 3: Sosyo-ekonomik olarak avantajlı öğrencilerine daha çok öğretmen sunan tek ülke Türkiye' dir. OECD ülkelerinin çoğunluğunda bu oran sosyo-ekonomik açıdan dezavantajlı öğrencilerin gittiği okullarda daha büyüktür.

•**Politika Önerisi:** Kişi başına düşen öğretmen oranını dezavantajlı öğrencilerin lehine çevirecek düzenlemeler yapılmalıdır.

VERİ 4: PISA'ya katılan ülkeler giderek artan oranda bölgesel farkları ortaya koymak için PISA'ya ek örneklem talebiyle katılmaktadır.

•**Politika Önerisi:** Türkiye PISA örneklemini hem ulusal hem bölgesel ölçümlemeye olanak verecek şekilde arttırmalıdır.

VERİ 5: 2003 ve 2012 yılları arasında PISA'ya katılan 38 ülke ve ekonomi içinde hem başarı puanını hem de fırsat eşitliğini artıran 3 ülkeden biriyiz. Bu başarı özellikle kırsal kesimlerde elde edilen performans artışıyla mümkün olmuştur.

•**Politika Önerisi:** Dar gelirli ailelerden gelen çocuklara yönelik iyileştirici uygulamalara daha da yoğun bir şekilde devam edilerek bu başarıyı ortaya çıkartan modeller ortaya konmalıdır. Daha da önemlisi bu modeller büyük kentlerdeki yoksul ve yeni göç etmiş ailelerin çocuklara da uyarlanmalıdır.

VERİ 6: Matematik, okuma becerileri ve fen alanında PISA testlerinde üstün başarı seviyesini (5 ve 6. düzeyler) yakalayan öğrencilerin oranı OECD ülkelerinin yarısı seviyesindedir.

•**Politika Önerisi:** Türkiye son yıllarda PISA’ da ortalama puanlarını yalnızca alt seviyelerdeki öğrencilerin temel becerilerini artırarak gerçekleştirmiştir. PISA’ daki mevcut seviyemizi yükseltebilmek için “Eğitimde Nitelik Reformuna” ihtiyacımız vardır.

VERİ 7: PISA sonuçları, katılımcı pek çok ülke tarafından geniş çaplı sistematik reformları değerlendirmek için objektif bir ölçme aracı olarak kullanılmaktadır.

•**Politika Önerisi:** Türkiye; Dünya Bankası, Avrupa Birliği ve benzeri kurumlarca desteklenen pek çok projeyi ve ulusal reformların etkinlik analizini PISA verileriyle yapmalıdır.

- **Örnek:** *Yapılandırmacı öğrenme reformu ne kadar etkili oldu? Hangi yanları gözden geçirilmelidir?*

VERİ 8: PISA verileri içinde, ülkemizde bilim, teknoloji ve inovasyonun geleceği açısından en endişe verici sonuç, 2006 yılından beri fen alanında 6. seviyede başarı gösteren öğrencilerimizin oranıdır.

- **Politika Önerisi:** Türkiye’de özellikle fen ve matematik müfredatı gözden geçirilmeli, bu alanlara yoğunlaşan okullar dahil olmak üzere bu alanlarda daha ileri seviyede becerilerin nasıl kazandırılacağı konusunda bir strateji belirlenmelidir.

VERİ 9: Türkiye ulusal sınav soruları ile PISA soruları birbiriyle örtüşmemektedir.

•**Politika Önerisi:** hem çoktan seçmeli hem de kısa ve uzun açık uçlu soruları ulusal sınav sistemine dahil etmelidir.

VERİ 10: Özellikle Asya ülkeleri ve Finlandiya'nın başarısının ardında yatan faktörlerden biri, bu sistemlerde öğretmenliğin profesyonelleşmiş (uzmanlığa dayanan) bir meslek olmasıdır.

•**Politika Önerisi:** Türkiye 'öğretmen odaklı reformu' gündemine almalı; öğretmenlik mesleğini prestijli konuma yükseltecek uygulamaları hayata geçirmelidir. Bu bağlamda TÜSİAD'ın daha önce açıklamış olduğu Okulda Üniversite Modeli (TÜSİAD, 2013)'nde olduğu gibi önceliğimiz nitelikli öğretmen adaylarını seçebilmek, öğretmenleri teori-uygulama dengesiyle yetiştirebilmek, mesleğe başladıktan sonra mesleki gelişimlerini sürdürebilecekleri bir mekanizma geliştirmek olmalıdır.

Sorular?

Email: sirins@nyu.edu

Twitter: @selcukRsirin

TEŞEKKÜRLER!